

sygn. akt III AUa 25/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 marca 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodnicząca – sędzia: Urszula Iwanowska (spr.)

Sędziowie: Beata Góraska

Gabriela Horodnicka-Stelmaszczuk

po rozpoznaniu w dniu 11 marca 2021 r., w S. na posiedzeniu niejawnym

sprawy z odwołania B. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o emeryturę pomostową

na skutek apelacji ubezpieczonego od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VI Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 17 listopada 2020 r., sygn. akt VI U 383/19

oddala apelację.

Beata Góraska Urszula Iwanowska Gabriela Horodnicka-Stelmaszczuk

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 4 lutego 2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił B. S. prawa do emerytury pomostowej wskazując, że na dzień złożenia wniosku o emeryturę pomostową wnioskodawca ukończył 60 lat, posiada ogólny staż pracy w wymiarze 42 lat, 4 miesiące i 13 dni, lecz nie udowodnił 15 lat pracy w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze w rozumieniu art. 4 ustawy pomostowej.

W odwołaniu od powyższej decyzji B. S. wniósł o jej zmianę i przyznanie prawa do emerytury pomostowej zarzucając organowi rentowemu złą interpretację przepisów art. 4 pkt 2 i 5 ustawy o emeryturach pomostowych w zw. z art. 32 i 33 o emeryturach i rentach z FUS, a w konsekwencji błędne ustalenie jego stażu pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 1 roku, 2 miesiące i 6 dni. Ubezpieczony podniósł, że jego staż pracy w szczególnych warunkach jest znacznie większy niż ustalił to ZUS, a wynika to z przedłożonych przez niego dokumentów. Zdaniem ubezpieczonego nie uwzględnione przez ZUS okresy jego pracy powinny zostać zaliczone do stażu pracy w warunkach szczególnych.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie podtrzymując argumentację przytoczoną w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z dnia 17 listopada 2020 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie.

Powyższe orzeczenie Sąd Okręgowy oparł o następujące ustalenia faktyczne

i rozważania prawne:

B. S. urodził się w dniu (...), 60 lat ukończył w dniu (...) W dniu 4 stycznia 2019 r. ubezpieczony złożył wniosek o emeryturę pomostową. W dacie złożenia wniosku i wydania decyzji B. S. nie pozostawał w stosunku pracy.

Ubezpieczony udowodnił okres składkowy i nieskładkowy w łącznym wymiarze 42 lata, 4 miesiące i 13 dni. Przed organem rentowym udowodnił wykonywanie pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 1 roku, 2 miesięcy i 6 dni.

W okresie od 2 maja 1977 r. do 7 września 2007 r. B. S. zatrudniony był w pełnym wymiarze czasu pracy w Zakładach (...) (następie jako Zakłady (...) S.A.). W okresie od 2 maja 1977 r. do 13 maja 1977 r. ubezpieczony pracował na stanowisku montera wodno-kanalizacyjnego - ubezpieczony wykonywał wówczas roboty wodnokanalizacyjne (oczyszczanie studzienek ściekowych, kanałów ściekowych). Od 14 maja 1977 r. B. S. pracował stale jako kierowca samochodów dostawczych (żuk, nysa) do czasu powołania do wojska. Od 24 kwietnia 1978 r. do 15 kwietnia 1981 r. ubezpieczony odbywał zasadniczą służbę wojskową. Po powrocie z wojska ubezpieczony jeszcze kilka miesięcy pracował stale jako kierowca samochodów dostawczych. Od września 1981 r. B. S. powierzono stanowisko kierowcy samochodu ciężarowego. Od tego czasu ubezpieczony pracował stale jako kierowca J. z przyczepą o ładowności powyżej 3,5 tony. Od kwietnia 1982 r. B. S. stale pracował jako kierowca zakładowej karetki pogotowia. Ubezpieczony przewoził wówczas samochodem uprzywilejowanym chorych i rannych po wypadkach do jakich doszło na terenie zakładu pracy i w okolicy P..

W 1983 roku ubezpieczony uzyskał prawo jazdy kat. D+E na autobusy. Po uzyskaniu tych uprawnień ubezpieczony pracował jako kierowca karetki pogotowia oraz kierowca autobusu. Autobusem (Autosanem mającym ok. 37 miejsc) przywoził pracowników do pracy ze S. i rozwoził ich po zakończeniu pracy. W międzyczasie pracował jako kierowca karetki pogotowia. Od roku 1986 ubezpieczony pracował jedynie jako kierowca autobusu. W dalszym ciągu rozwijał pracowników, a dodatkowo przewoził pasażerów na trasie P. T. (gdyż pracodawca wygrał przetarg na obsługę transportu publicznego na terenie powiatu). Następnie, po utracie prawa jazdy, od 1 listopada 1987 r. do 31 lipca 1989 r. ubezpieczony pracował jako robotnik transportowy, a od 1 sierpnia 1989 r. do 30 września 1993 r. jako robotnik przeładunkowy - operator sprzętu przeładunkowego. W tych okresach zatrudnienia ubezpieczony pracował jako operator sztaplarki na terenie portu oraz na terenie całego zakładu pracy, także w magazynach. Czasami ubezpieczony pracował przy wyładunku wagonów, przy sprzątaniu i odśnieżaniu ulic na terenie zakładu pracy.

Od 1 października 1993 r. do 7 września 2007 r. ubezpieczony pracował w Wydziale (...) P. na stanowisku ślusarza. Wnioskodawca wykonywał wtedy prace ślusarskie, ale także naprawiał lokomotywy, wagony, węglarki, wymieniał resory. Dwa lub trzy razy w miesiącu ubezpieczony zajmował się oczyszczaniem cystern po kwasie siarkowym lub solnym. Cysternę należało zalać wodą na dwa dni. Po spuszczeniu wody pracownicy myli cysternę w środku, co zajmowało około 2 do 3 godzin. Spawanie uszkodzonych elementów i wymiana zaworów cysterny zajmowały około 8 godzin.

Pracodawca w wydanym ubezpieczonemu świadectwie pracy z dnia 7 września 2007 r. zaznaczył, że we wszystkich wymienionych okresach pracy B. S. wykonywał pracę w szczególnych warunkach.

W okresie od 24 września 2007 r. do 28 marca 2008 r. B. S. zatrudniony był w (...) sp. z o.o. w S., gdzie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracę kierowcy samochodu ciężarowego o ładowności powyżej 3,5 tony w transporcie międzynarodowym rzeczy (prawo jazdy kat. C+E). Ubezpieczony jeździł wówczas samochodem marki M. z naczepą przewożąc różne towary.

Od 15 kwietnia 2008 r. do 20 kwietnia 2009 r. ubezpieczony zatrudniony był w (...) sp. z o.o. w S., gdzie od 15 kwietnia 2008 r. do 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę kierowcy samochodu ciężarowego o ładowności powyżej 3,5 tony. Ubezpieczony jeździł wówczas samochodem marki V. z naczepą przewożąc granulaty, cement, materiały sypkie.

Od 10 maja 2009 r. do 13 czerwca 2009 r. ubezpieczony zatrudniony był ponownie w (...) sp. z o.o. w S., gdzie wykonywał pracę kierowcy samochodu ciężarowego o ładowności powyżej 3,5 tony w transporcie międzynarodowym. Ubezpieczony jeździł wówczas samochodem marki M. z naczepą przewożąc różne towary.

Od 10 lipca 2009 r. do 20 lipca 2010 r. B. S. zatrudniony był w firmie (...) P. N. w P., gdzie wykonywał pracę kierowcy samochodu ciężarowego o ładowności powyżej 3,5 tony. Ubezpieczony jeździł wówczas wywrotką D. wywożąc śmieci z sortowni w S. na wysypisko do R.. Dziennie ubezpieczony robił wówczas 3 lub cztery kursy jako kierowca wywrotki na trasie S.-R..

Od 29 lipca 2010 r. do 31 sierpnia 2010 r. ubezpieczony pracował jako kierowca samochodu ciężarowego o ładowności powyżej 3,5 tony na umowę zlecenia w firmie Usługi (...) sp. j. w S..

W okresie od 4 maja 2011 r. do 2 listopada 2018 r. B. S. zatrudniony był w P.H.U (...) G. F. w S., gdzie wykonywał pracę kierowcy samochodu ciężarowego o ładowności powyżej 3,5 tony przewożąc palety.

Ubezpieczony posiada prawo jazdy kategorii A, B, C, D i E.

Po ustaleniu powyższego stanu faktycznego oraz na podstawie przepisów prawa niżej powołanych Sąd Okręgowy uznał odwołanie za niezasadnione.

Na wstępie sąd pierwszej instancji wskazał, że ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 664 ze zm.) określa m.in. warunki nabywania i utraty prawa do emerytur i rekompensat przez niektórych pracowników wykonujących pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze (art. 1 ust. 1 pkt 1). Art. 4 tej ustawy stanowi, że prawo do emerytury pomostowej przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.;
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
- 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 5) przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- 6) po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

W art. 49 ustawy pomostowej wskazano, że prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która:

- 1) po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;
- 3) w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Jednocześnie Sąd Okręgowy wyjaśnił, że art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych ma charakter przepisu dostosowawczego i jego zadaniem jest umożliwienie przejścia na emeryturę pomostową osobom, które po dniu wejścia w życie ustawy nie spełniły warunku wykonywania prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze określonej w wykazach nr 1 i 2. W dniu wejścia w życie spełniły jednak wszystkie pozostałe warunki (por. „Prawo do emerytury – komentarz do ustaw z orzecznictwem, I. Jędrasik-Jankowska, K. Jankowska). Stosownie

natomiast do treści art. 3 ust. 1 ustawy, prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwale uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku; wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 do ustawy. Za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach uważa się pracowników wykonujących po dniu wejścia w życie ustawy, w pełnym wymiarze czasu pracy, prace, o których mowa w ust. 1 (ust. 4). W myśl ust. 3 cytowanego przepisu, prace o szczególnym charakterze to prace wymagające szczególnej odpowiedzialności oraz szczególnej sprawności psychofizycznej, których możliwość należytego wykonywania w sposób niezagrażający bezpieczeństwu publicznemu, w tym zdrowiu lub życiu innych osób, zmniejsza się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia sprawności psychofizycznej, związanego z procesem starzenia się; wykaz prac o szczególnym charakterze określa załącznik nr 2 do ustawy.

Ponadto Sąd Okręgowy podniósł, że w orzecznictwie przyjmuje się (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 2012 r., II UK 164/11, OSNP 2013/5-6/62; wyrok WSA w Poznaniu z dnia 29 czerwca 2011 r., IV SA/Po 335/11, LEX nr 863891), iż wykaz prac określonych w art. 3 ust. 1 i 3 jest zamknięty i nie podlega uzupełnieniu co oznacza, że cech pracy „o szczególnym charakterze” lub „w szczególnych warunkach” nie mogą posiadać inne prace, choćby sposób ich wykonywania i ich jakość mogła obniżyć się z wiekiem.

Sąd Okręgowy podkreślił, że w niniejszej sprawie poza sporem było, że ubezpieczony posiada co najmniej 25 letni okres składkowy i nieskładkowy, iż ukończył 60 lat i nie pozostaje w zatrudnieniu. Organ rentowy odmówił jednak ubezpieczonemu prawa do emerytury pomostowej wskazując, że nie posiada on wymaganego stażu pracy w warunkach szczególnych. W niniejszym postępowaniu wyjaśnić należało zatem wątpliwości dotyczące charakteru wykonywanej przez ubezpieczonego w spornych okresach pracy.

Na okoliczność charakteru zatrudnienia ubezpieczonego w spornym okresie sąd pierwszej instancji przeprowadził dowód z akt rentowych ubezpieczonego oraz dokumentów przedłożonych w toku postępowania. Autentyczność dokumentów nie była przez strony kwestionowana i nie budziła wątpliwości Sądu. Dowody te zostały sporządzone w sposób zgodny z przepisami prawa, przez uprawnione do tego osoby, w ramach ich kompetencji oraz w sposób rzetelny, stąd też Sąd ocenił je jako wiarygodne. Niemiarodajne, w ocenie sądu meriti, dla ustaleń stanu faktycznego okazało się jednak świadectwo pracy dotyczące okresu zatrudnienia od 2 maja 1977 r. do 7 września 2007 r. w zakresie w jakim stwierdzało okresy pracy w szczególnych warunkach. Z zeznań wnioskodawcy oraz świadków wynika bowiem odmienny charakter zatrudnienia wnioskodawcy w niektórych okresach niż potwierdzony w świadectwie pracy. Jako wiarygodne Sąd Okręgowy ocenił zeznania wnioskodawcy oraz świadków: J. P., J. K., W. S., gdyż były one spójne, logiczne, a nadto korespondowały z dowodami w postaci dokumentów.

W ocenie tego Sądu zebrany w sprawie materiał dowodowy nie pozwolił na ustalenie, że B. S. spełnia wszystkie przesłanki wymagane do przyznania prawa do emerytury pomostowej. Wbrew zapisom zaskarżonej decyzji nie sposób uznać, że ubezpieczony po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, o których mowa w art. 3 ust. 1 lub 3 ustawy o emeryturach pomostowych, a więc prace wymienione w załączniku nr 1 lub 2 do tej ustawy. Organ rentowy do stażu pracy ubezpieczonego zaliczył okres pracy ubezpieczonego od 10 maja 2009 r. do 13 czerwca 2009 r. w (...) sp. z o.o. w S. na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego o ładowności powyżej 3,5 tony. Natomiast sąd meriti miał na uwadze, że z zeznań wnioskodawcy oraz z treści świadectwa pracy wynika, że ubezpieczony pracował wówczas jako kierowca samochodu o ładowności powyżej 7,5 tony przewożąc różne towary. W świadectwie pracy pracodawca wskazał, że ubezpieczony wykonywał pracę w szczególnych warunkach w rozumieniu przepisów rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (wykaz A, dział VIII pkt 2). Praca kierowcy samochodu ciężarowego nie jest jednak pracą w szczególnych warunkach ani w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach pomostowych, gdyż praca taka nie została przewidziana w załącznikach do tej ustawy. Zatem okres tego zatrudnienia nie może być kwalifikowany

jako zatrudnienie w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, o których mowa w art. 3 ust. 1 lub 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Do prac w warunkach szczególnych i w szczególnym charakterze nie można było zaliczyć także pozostałych okresów pracy po 2008 r., gdyż wtedy również ubezpieczony pracował na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego o ładowności powyżej 3,5 tony przewożącego różne towary, bowiem prace te nie są pracami w warunkach szczególnych ani w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Prace kierowców samochodów ciężarowych o ładowności powyżej 3,5 tony nie są wymienione w obowiązujących obecnie wykazach prac w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze stanowiących załącznik nr 1 i 2 do ustawy o emeryturach pomostowych. Z zeznań ubezpieczonego oraz z treści świadectw pracy wynika przy tym, że po 2008 r. wnioskodawca nie przewoził stale i w pełnym wymiarze czasu pracy towarów niebezpiecznych wymagających oznakowania pojazdu tablicą ostrzegawczą barwy pomarańczowej. Z zebranego w sprawie materiału dowodowego nie wynika także, by wnioskodawca wykonywał prace przy wywozie nieczystości stałych związane z bardzo ciężkim wysiłkiem fizycznym. Okoliczności takie nie wynikają bowiem z zeznań ubezpieczonego ani z treści świadectwa pracy z dnia 21 lipca 2010 r. W świadectwie tym pracodawca wskazał, że ubezpieczony nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach, a więc pracy przewidzianej w załącznikach obowiązujących w okresie zatrudnienia załączników do ustawy o emeryturach pomostowych. Także z zeznań wnioskodawcy wynika, że w tym okresie zatrudnienia jego praca polegała na tym, że każdego dnia robił 3 czy 4 kursy między S. a R. jako kierowca wywrotki, co nie pozwala na ustalenie, że w spornym okresie ubezpieczony wykonywał prace związane z bardzo ciężkim wysiłkiem fizycznym (prace powodujące w ciągu zmiany roboczej efektywny wydatek energetyczny u mężczyzn - powyżej 8400 kJ). Na wykonywanie pracy wymienionej w poz. 38 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych nie powoływał się także pełnomocnik wnioskodawcy w toku procesu.

Dalej sąd pierwszej instancji przypomniał, że dla potrzeb ustalania uprawnień do emerytury pomostowej ustawodawca sporządził zupełnie odrębny wykaz stanowisk pracy w warunkach szczególnych i szczególnym charakterze. Wykaz prac w szczególnych warunkach został określony w załączniku nr 1 do omawianej ustawy, natomiast wykaz prac o szczególnym charakterze zawarty jest w załączniku nr 2 do ustawy. Jednocześnie sąd meriti podkreślił, że oba te wykazy są katalogami zamkniętymi, prace wymienione w nich zostały wyliczone enumeratywnie, toteż cech pracy „o szczególnym charakterze” lub „w szczególnych warunkach” nie mogą posiadać inne prace choćby sposób ich wykonywania i ich jakość mogła obniżyć się z wiekiem (tak Wojewódzki Sąd Administracyjny w Lublinie w wyroku z dnia 18 listopada 2010 r., III SA/Lu 338/10).

Zatem, osoba ubiegająca się o emeryturę pomostową, która nie wykaże, że po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywała pracę w warunkach szczególnych w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach pomostowych (a taka sytuacja miała miejsce w realiach niniejszej sprawy), może nabyć prawo do emerytury pomostowej jedynie na podstawie art. 49 tejże ustawy. Przepis ten stanowi, iż osoba która po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w warunkach szczególnych wymienionych w nowym wykazie prac (do ustawy o emeryturach pomostowych) może nabyć prawo do emerytury pomostowej, jeśli na dzień wejścia w życie ustawy o emeryturach pomostowych, tj. 1 stycznia 2009 r. posiadała wymagany okres pracy w warunkach szczególnych, 15 lat pracy wymienionej w nowych wykazach. Warunkiem skutecznego ubiegania się o emeryturę pomostową w świetle wykładni językowej art. 4 i art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych jest zatem legitymowanie się określonym stażem w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze (w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych lub dotychczasowych przepisów) oraz kontynuowanie pracy w tych warunkach po wejściu w życie ustawy. W przypadku kiedy osoba ubiegająca się o to świadczenie nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych po dniu 31 grudnia 2008 r. i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy szczególnej według poprzednio obowiązujących przepisów może nabyć prawo do nowego świadczenia jedynie wówczas, gdy dotychczasowy okres pracy można kwalifikować jako prace w warunkach szczególnych w rozumieniu dziś obowiązujących przepisów (art. 3 ust. 1 ustawy) lub o szczególnym charakterze (art. 3 ust. 3 ustawy).

Sąd Okręgowy podniósł, że w realiach niniejszej sprawy ubezpieczony nie wykazał, że po dniu 31 grudnia 2008 r. pracował w warunkach szczególnych w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach pomostowych. Zatem

uwzględnienie w stażu pracy ubezpieczonego w warunkach szczególnych okresów zatrudnienia przed 2009 r. zależało od wykazania, że praca wówczas wykonywana, może być zakwalifikować jako praca w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w rozumieniu dziś obowiązujących przepisów ustawy o emeryturach pomostowych.

W ocenie sądu pierwszej instancji do pracy w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach pomostowych można zaliczyć wnioskodawcy jedynie okresy zatrudnienia w Zakładach (...) na stanowisku kierowcy autobusu (pozycja 8 załącznika nr 2) oraz prace kierowcy pojazdu uprzywilejowanego - karetki pogotowia (pozycja 9 załącznika nr 2), a więc okres od 1 kwietnia 1982 r. do 31 października 1987 r. (5 lat i 7 miesięcy).

Sąd miał na uwadze, że z zeznań wnioskodawcy oraz świadków wynika, nadto że ubezpieczony nie wykonywał w pełnym wymiarze czasu pracy zadań opisanych w pozycji 30 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych. Z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika bowiem, że w okresie od 1 października 1993 r. do 7 września 2007 r. w Wydziale (...) P. ubezpieczony nie wykonywał w pełnym wymiarze czasu pracy ani stale prac wewnątrz cystern, kotłów, a także zbiorników o bardzo małej kubaturze po substancjach niebezpiecznych. Z zeznań wnioskodawcy wynika, że wykonywał w tym okresie zatrudnienia różne prace ślusarskie, naprawiał lokomotywy, wagony, węglarki, wymieniał resory. Jedynie dwa lub trzy razy w miesiącu ubezpieczony zajmował się oczyszczaniem cystern po kwasie siarkowym lub solnym. Polegało to na tym, że cysternę zalewało się wodą na dwa dni, po spuszczeniu wody pracownicy myli cysternę w środku, co zajmowało około 2 do 3 godzin. Spawanie uszkodzonych elementów i wymiana zaworów cysterny zajmowały około 8 godzin. Oczywistym jest więc, że prace opisane w pozycji 30 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach nie były wykonywane ani stale ani w pełnym wymiarze czasu pracy.

Zdaniem sądu meriti, do prac w warunkach szczególnych nie można uwzględnić zatrudnienia wnioskodawcy w okresie od 1 listopada 1987 r. do 31 lipca 1989 r. na stanowisku robotnika transportowego oraz od 1 sierpnia 1989 r. do 30 września 1993 r. na stanowisku robotnika przeładunkowego - operatora sprzętu przeładunkowego. W tych okresach zatrudnienia ubezpieczony pracował przeważnie jako operator sztaplarki, na terenie całego zakładu pracy, a nie tylko na terenie portu. Ubezpieczony pracował także w magazynach, czasami pracował przy wyładunku wagonów, przy sprzątanii i odśnieżaniu ulic na terenie zakładu pracy. Takiej pracy nie można uwzględnić do stażu pracy w szczególnych warunkach ani w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych, ani według rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. W szczególności ubezpieczony nie wykonywał wówczas w pełnym wymiarze czasu pracy ciężkich prac fizycznych przy przeładunku w ładowniach statków (poz. 21 załącznik nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych). Nie sposób ustalić, by ubezpieczony w tym okresie zatrudnienia wykonywał w pełnym wymiarze czasu pracy prace przeładunkowe w stoczniach i portach (poz. 11, dział VIII, wykaz A), skoro z jego zeznań wynika, że w spornym okresie zatrudnienia wykonywał obowiązki na terenie całego zakładu pracy.

Z kolei, prace wykonywane przez B. S. w okresie od 2 maja 1977 r. do 13 maja 1977 r. na stanowisku montera wodno-kanalizacyjny mogą zostać uznane za prace w szczególnych warunkach, ale jedynie w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (poz. 1, dział V, wykaz A). Tak samo prace kierowców samochodów ciężarowych o ładowności powyżej 3,5 tony przewidziane zostały jedynie w pozycji 2, działu VIII cytowanego rozporządzenia.

Nadto Sąd Okręgowy wyjaśnił, że nawet uznając, iż wnioskodawca wykonywał prace w szczególnych warunkach po 31 grudnia 2008 r., to i tak brak jest podstaw do ustalenia, że spełniony jest wymóg legitymowania się co najmniej 15 letnim stażem pracy w szczególnych warunkach. Uwzględniając do dnia 31 grudnia 2008 r. okresy pracy na stanowisku montera wod-kan, kierowcy autobusu i karetki, kierowcy samochodów ciężarowych - uzyskamy staż pracy 7 lat, 5 miesięcy i 4 dni.

Reasumując, skoro ubezpieczony nie wykazał po dniu 31 grudnia 2008 r. pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy (art. 4 ustawy), ani też nie udowodnił co najmniej 15 lat takiej pracy na dzień wejścia w życie tej ustawy (art. 4 w związku z art. 49 ustawy), to nie można uznać, by spełnił przesłanki do nabycia prawa do emerytury pomostowej.

W tym stanie rzeczy Sąd na podstawie, art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie B. S. jako nieuzasadnione.

Z powyższym wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie w całości nie zgodził się B. S., który działając przez pełnomocnika, w wywiedzionej apelacji zarzucił mu:

1. naruszenie prawa procesowego tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez nieprawidłowe ustalenie przez Sąd tego faktu, iż praca świadczona przez odwołującego w okresie od 10 maja 2009 r. do 13 czerwca 2009 r. dla (...) sp. z o.o. nie stanowiła pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, a tym samym, iż B. S. nie spełnił przesłanki, o której mowa w art. 4 pkt 6 ustawy o emeryturach pomostowych, podczas gdy z pozostałego zebranego w sprawie materiału dowodowego w postaci: (1) umowy o pracę z dnia 7 maja 2009 r. zawartej przez odwołującego z pracodawcą oraz (2) jego zeznań złożonych na rozprawie w dniu 17 listopada 2020 r. (fragment zeznań zarejestrowany od 00:03:23 do 00:06:30) wynika, iż B. S. woził towary niebezpieczne wymagające oznakowania pojazdu tablicą ostrzegawczą barwy pomarańczowej, zgodnie z przepisami umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR) sporządzonej w Genewie dnia 30 września 1957 r., a zatem wykonywał prace o szczególnym charakterze w sposób stały oraz w pełnym wymiarze czasu - wymienione w załączniku nr 2 pod poz. 10 do ustawy o emeryturach pomostowych;

- które to naruszenie miało wpływ na wynik postępowania w ten sposób, iż skutkowało uznaniem, iż odwołujący w ogóle nie świadczył pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze po dniu 31 grudnia 2008 r., a zatem po wejściu w życie ustawy o emeryturach pomostowych i nie spełnił przesłanki opisanej w art. 4 pkt 6 ustawy o emeryturach pomostowych oraz konsekwentnie - oddaleniem odwołania;

2. naruszenie prawa procesowego tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez nieprawidłowe ustalenie przez Sąd tego faktu, że niemiarodajne dla ustaleń stanu faktycznego okazało się świadectwo pracy dotyczące okresu zatrudnienia od 2 maja 1977 r. do 7 września 2007 r. w zakresie w jakim stwierdzało okresy pracy w szczególnych warunkach:

- na skutek nieuwzględnienia tej okoliczności, iż wszystkie pozycje wymienione w punkcie 8 świadectwa pracy z dnia 7 września 2007 r. odnoszą się do systematyki znajdującej się w zarządzeniu nr 7 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7 lipca 1987 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego wydanego na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent inwalidzkich dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43 i z 1985 r. nr 7, poz. 21), a tym samym nieustalenie tego faktu, że opisywały one rzeczywiście świadczone prace w pełnym wymiarze czasu,

- które to naruszenie miało wpływ na wynik postępowania w ten sposób, iż skutkowało uznaniem, iż odwołujący nie spełnił przesłanki wymienionej w art. 4 pkt 2 ustawy o emeryturach pomostowych w postaci legitymowania się okresem 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze i w konsekwencji - oddaleniem odwołania.

Mając na uwadze powyższe zarzuty apelujący wniósł o:

- zmianę zaskarżonego wyroku poprzez przyznanie odwołującemu prawa do emerytury pomostowej z dniem 4 stycznia 2019 r.,

- zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych - za obie instancje.

W uzasadnieniu skarżący między innymi wskazał, że wbrew ustaleniu Sądu Okręgowego, iż po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywał stale pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych z zeznań ubezpieczonego i umowy o pracę z dnia 7 maja 2019 r. należy poczynić ustalenie przeciwne. Mianowicie: B. S. w dniu 17 listopada 2020 r. zeznał po pierwsze, iż „był kierowcą

samochodu ciężarowego na ADR-ach” (od 00:03:53) i „nie pamięta czy woził niebezpieczne towary w drugim okresie świadczenia usług dla (...) sp. z o.o.” (do 00:05:40). Zeznania te dotyczyły obu okresów świadczenia pracy dla tego podmiotu. Na pytanie Sądu czy pamięta jakie towary odwołujący woził - B. S. odpowiedział, że „tego nie powiem bo ja nie wiem, myśmy tego nie rozładowywali, a po szwedzku lub belgijsku to ja nie umiem czytać” (od 00:06:08 do 00:06:15). Fakt, że dopiero chwilę później odwołujący zeznając w odpowiedzi na kolejne pytanie Sądu (które w zasadzie poprzez sposób jego sformułowania mogło zasugerować pewną odpowiedź), iż „był to jednak normalny towar” należy oceniać przez pryzmat tego, że okres czasu, który upłynął od dnia składania zeznań wynosił ok. 10 lat, ubezpieczony ma obecnie 63 lata, a pytania dotyczyły bardzo wąskiego odcinka czasowego (obejmującego zaledwie 3 kursy zagraniczne). W ocenie skarżącego trudno wymagać od strony, aby w sposób precyzyjny określiła w zeznaniach ten wątek po tak odległym czasie. Jednocześnie apelujący podkreślił, że w swoim życiu zawodowym świadczył pracę dla kilkudziesięciu różnych przewoźników, woził różne towary, różnymi maszynami. Zdaniem apelującego, śledząc uważnie kolejność jego wypowiedzi na rozprawie w dniu 17 listopada 2020 r. zauważyć można, że na początku zaślaniał się on niepamięcią, a ostatnie zdanie na podstawie którego Sąd ustalił fakt, jakoby nie wykonywał on pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wskazał na sam koniec, po szeregu pytań, które wprawiły go w zakłopotanie. Nie można jednak pominąć wcześniejszego ich kontekstu, a w szczególności tego, że początkowo w sposób przesądził zeznał o tym, że przewoził towar niebezpieczny (tzw. ADR).

Dalej skarżący podniósł, że analizując treść umowy o pracę z dnia 7 maja 2019 r. zawartej z (...) sp. z o.o. należy zwrócić uwagę na jej § 5 ust. 1, który wymagał posiadania ważnego certyfikatu do przewozu towarów niebezpiecznych (świadcstwo ADR) oraz że § 6 ust. 2 upoważniał pracodawcę do rozwiązania zawartej umowy o pracę bez zachowania okresu wypowiedzenia w razie utraty ważności tego towaru. W ocenie apelującego to wszystko każe przyjąć, iż gdyby nie świadczył stale pracy w pełnym wymiarze czasu przy transporcie towarów niebezpiecznych (a zatem, że taka była intencja pracodawcy przy nawiązaniu stosunku pracy), to takie zapisy nie zostałyby umieszczone explicite w umowie o pracę. Celem pracodawcy, w oparciu o który zatrudniony został B. S. było bowiem świadczenie pracy w transporcie towarów niebezpiecznych.

Zatem, w ocenie skarżącego prawidłowa ocena przeprowadzonych dowodów, dokonana w zestawieniu z wyżej wymienionymi zasadami powinna prowadzić do uznania, iż właściwym faktem jaki winien ustalić Sąd Okręgowy powinno być to, że B. S. wykonywał pracę o szczególnym charakterze - określoną w załączniku nr 2 pod pozycją nr 10 do ustawy o emeryturach pomostowych, który za rodzaj takich prac uznaje „Prace kierowców pojazdów przewożących towary niebezpieczne wymagające oznakowania pojazdu tablicą ostrzegawczą barwy pomarańczowej, zgodnie z przepisami Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR), sporządzonej w Genewie dnia 30 września 1957 r.”.

Przy czym ubezpieczony zwrócił uwagę, że okoliczności te nie były również kwestionowane przez organ rentowy zarówno w trakcie postępowania sądowego, jak również w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji o odmowie przyznania prawa do emerytury pomostowej.

Następnie ubezpieczony podniósł, że odnośnie okoliczności świadczenia pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze przed dniem 1 stycznia 1999 r. w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, sąd pierwszej instancji skupił się na zeznaniach ubezpieczonego i świadków pomijając, jako niemiarodajne według tego Sądu, świadectwo pracy z dnia 7 września 2007 r.

Zdaniem skarżącego gdyby pracodawca - Zakłady (...) S.A. wydał B. S. powołane świadectwo pracy w sposób zgodny z dyrektywami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., a nie zarządzenia nr 7 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7 lipca 1987 r. - nie doszłoby w ogóle do konieczności inicjowania niniejszego postępowania sądowego. Fakt świadczenia pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze nie byłby wtenczas w ogóle kwestionowany.

Z kolei, odnosząc się do ustalonego przez sąd meriti faktu, zgodnie z którym odwołujący nie wykonywał tych prac w pełnym wymiarze czasu (m.in. mycia cystern, kotłów, pracy wyłącznie w porcie zakładowym) skarżący podniósł,

że specyfika tego zakładu pracy w latach poprzedniego ustroju nie pozwalałyby nawet na zapewnienie możliwości świadczenia przez jakichkolwiek pracowników tych prac w pełnym wymiarze czasu. Ponadto - podobnie jak miało to miejsce w kontekście uprzednio postawionego zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. - ocenę zeznań ubezpieczonego i przesłuchanych świadków należy dokonywać w kontekście znacznej odległości czasowej, która dzieli moment składania zeznań od momentu świadczenia pracy, a który w najdalszym zakresie sięga 43 lat wstecz. Zdaniem apelującego nieuprawniona jest ich bezkrytyczna analiza, bowiem zgodnie z zasadami doświadczenia życiowego można śmiało postawić wniosek, że pamięć ludzka po tylu latach pozostaje wybiórcza i u wielu osób występuje chęć jak najszerzego opisywania w toku składanych przed Sądem zeznań zdarzeń, których było się uczestnikiem, tak aby zaspokoić wewnętrzne poczucie, iż nie pominięto żadnego istotnego faktu, a zatem dołożono wszelkich starań, aby uzyskać korzystne dla strony orzeczenie sądu. Powyższe w ocenie skarżącego, tłumaczy zatem kontekst i kierunek, w którym odwołujący obszernie składał swoje zeznania w toku przeprowadzonego postępowania sądowego, a które to doprowadziło do ustalenia przez Sąd Okręgowy nieprawdziwego faktu o tym, jakoby prace w Zakładach (...) (zaliczane do stosownego wykazu rozporządzeniem Rady Ministrów) nie były wykonywane w pełnym wymiarze czasu.

Zatem, według ubezpieczonego, odtwarzając okoliczności faktyczne sprawy tym bardziej należy dać prymat dokumentom, które opisują zdarzenia bazując na rejestrach tworzonych w czasach, które opisują swoim zasięgiem. Nielogiczny jest również wniosek, aby tak duże przedsiębiorstwo jakim były Zakłady (...) mogły umieszczać w wydawanych zaświadczeniach informacje nieoparte na prawdziwe, chociażby z uwagi na grożące im konsekwencje prawne, brak interesu faktycznego w podejmowaniu takich działań i skalę prowadzonej działalności. Konstatując zdaniem apelującego powyższe, świadectwo pracy z dnia 7 września 2007 r. uznać należy w świetle dyrektyw art. 233 § 1 k.p.c. za w pełni miarodajne, a zatem mogące stanowić podstawę do ustalenia tego faktu, że wszystkie wymienione w nim okresy pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze polegają na prawdzie i są odzwierciedleniem realnego wykonywania przez odwołującego obowiązków pracowniczych. Tym samym stanowić powinny podstawę do uznania, iż B. S. posiada wymagany prawem okres 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 4 pkt 2 ustawy o emeryturach pomostowych.

W odpowiedzi na apelację Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jej oddalenie podtrzymując w całości swoje dotychczasowe stanowisko w sprawie i w pełni podzielając argumentację faktyczną i prawną zawartą w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. W ocenie organu rentowego apelacja jest oczywiście bezzasadna w całości, bowiem sąd pierwszej instancji w pełni zebrał i dokonał wszechstronnej oceny materiału dowodowego, prawidłowo ustalił wszystkie okoliczności faktyczne sprawy, wyciągnął na ich podstawie nie budzące zastrzeżeń logiczne wnioski i prawidłowo zastosował zarówno przepisy prawa materialnego, jak i przepisy prawa procesowego.

Sąd Apelacyjny rozważył, co następuje:

W pierwszej kolejności należy wyjaśnić, że Sąd Okręgowy w ustalonym stanie faktycznym błędnie użył w kilku miejscach określenia imienia ubezpieczonego jako B. zamiast B., co jednak w żadnym stopniu nie miało wpływu na ocenę prawidłowości zaskarżonego wyroku, a co zostało uwzględnione przez Sąd Apelacyjny przy przenoszeniu stanu faktycznego do niniejszego uzasadnienia.

Apelacja ubezpieczonego okazała się nieuzasadniona.

Analiza materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie przy uwzględnieniu zarzutów podniesionych w apelacji doprowadziła sąd odwoławczy do wniosku, że sąd pierwszej instancji prawidłowo przeprowadził postępowanie dowodowe, w żaden sposób nie uchybiając przepisom prawa procesowego oraz - wbrew zarzutom apelacji - dokonał wszechstronnej oceny całokształtu zebranego w sprawie materiału dowodowego, w konsekwencji prawidłowo ustalając stan faktyczny sprawy. Sąd Okręgowy w pisemnych motywach zaskarżonego wyroku wskazał, jaki stan faktyczny stał się jego podstawą oraz podał na jakich dowodach oparł się przy jego ustalaniu. Stąd też, Sąd Apelacyjny ustalenia sądu pierwszej instancji w całości uznał i przyjął jako własne, rezygnując jednocześnie z ich ponownego szczegółowego przytaczania w tej części uzasadnienia (art. 387 § 2¹ pkt. 1 k.p.c.). Sąd odwoławczy nie dostrzegł przy tym naruszenia przez sąd pierwszej instancji prawa materialnego, w związku z czym podziela także w całości

rozważania tego sądu również w zakresie przyjętych przez niego podstaw prawnych orzeczenia (art. 387 § 2¹ pkt. 2 k.p.c.).

Zarzut naruszenia art. 223 § 1 k.p.c., który stanowi, że Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału, okazał się chybiony.

Podkreślić należy, że ocena wiarygodności i mocy dowodów jest podstawowym zadaniem sądu orzekającego, wyrażającym istotę sądenia, a więc rozstrzygnięcia kwestii spornych w warunkach niezawisłości, na podstawie własnego przekonania sędziego przy uwzględnieniu całokształtu zebranego materiału (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13 grudnia 1999 r., I CKN 294/98, LEX nr 1231352). Granice swobodnej oceny dowodów wyznaczone są wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego oraz regułami logicznego rozumowania. Skuteczne postawienie zarzutu naruszenia przez sąd zasad określonych w art. 233 k.p.c., wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego. Tylko te uchybienia mogą być przeciwstawiane uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej niż przyjął to sąd wadze poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 listopada 1998 r., II CKN 4/98, LEX nr 322031).

Sąd Okręgowy przy ocenie dowodów nie naruszył zasad wskazanych powyżej. W swym uzasadnieniu sąd pierwszej instancji jasno i logicznie przedstawił jakie dowody uznał za istotne i wiarygodne w sprawie, a jakim odmówił wiarygodności i z jakich powodów. W ocenie sądu odwoławczego ocena materiału dowodowego dokonana przez Sąd Okręgowy odpowiada zasadom logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego. Sąd pierwszej instancji słusznie w oparciu o zgromadzony materiał dowodowy przyjął, że B. S. nie wykazał legitymowania się okresem pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych lub art. 32 i 33 ustawy emerytalnej w wymiarze uprawniającym do emerytury pomostowej.

Zdaniem apelującego okres zatrudnienia od 10 maja 2009 r. do 13 czerwca 2009 r. w (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością był okresem pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, bowiem wskazuje na to umowa o pracę i jej zapis dotyczący wymogu posiadania przez pracownika ważnego certyfikatu do przewozu towarów niebezpiecznych oraz zeznania samego ubezpieczonego.

W pierwszej kolejności należy wyjaśnić, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem na tle rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43 ze zm.; powoływane dalej jako: rozporządzenie), które ma odpowiednie zastosowanie do uregulowań ustawy o emeryturach pomostowych, dla oceny czy pracownik pracował w szczególnych warunkach lub wykonywał pracę o szczególnym charakterze, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonych i wykonywanych przez niego prac. Przy czym, praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy lub w obowiązującym pracownika systemie czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazach stanowiących załączniki do ustawy o emeryturach pomostowych (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 22 stycznia 2008 r., I UK 210/07, ONSP 2009/5-6/75; 6 grudnia 2007 r., III UK 66/07, LEX nr 483283; 14 września 2007 r., III UK 27/07, OSNP 2008/21-22/325 czy z dnia 10 kwietnia 2014 r., II UK 395/13, LEX nr 1455235 i z dnia 19 stycznia 2016 r., I UK 269/15, LEX nr 1999817).

Zapis umieszczony w umowie o pracę, na który powołuje się apelujący nie jest dowodem na wykonywanie przez ubezpieczonego pracy w szczególnym charakterze, o której mowa w załączniku nr 2 do ustawy w poz. 10 - Prace kierowców pojazdów przewożących towary niebezpieczne wymagające oznakowania pojazdu tablicą ostrzegawczą barwy pomarańczowej, zgodnie z przepisami Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR), sporządzonej w Genewie dnia 30 września 1957 r. Umowa o pracę konkretyzuje wymagania stawiane przez pracodawcę zatrudnionemu pracownikowi. Natomiast na charakter wykonywanej pracy wskazuje świadectwo pracy i świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach

wystawione przez pracodawcę za wskazany okres. W dokumentach tych pracodawca – (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S. potwierdził, że ubezpieczony wykonywał pracę kierowcy samochodu ciężarowego pow. 3,5 tony. W dokumentach tych brakuje zapisu o wykonywaniu przez ubezpieczonego stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przewozów towarów niebezpiecznych. Jednocześnie wbrew twierdzeniom apelacji – sam ubezpieczony nie wskazuje, że podczas tego zatrudnienia wykonywał tylko przewozy ujęte w poz. 10 załącznika nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych. A wręcz na zapytanie Sądu z całą stanowczością zeznał, że w tym okresie – w trakcie dwóch wyjazdów do Belgii, Holandii i Szwecji – przewoził normalny towar (00:06:26-38). Przy czym należy mieć na uwadze, że skoro według twierdzeń skarżącego, podczas tylko tego zatrudnienia wykonywał przewóz towarów nieubezpieczonych to nieprawdopodobnym jest, że nie pamięta jakie to były towary. Zaś dotychczasowe doświadczenie zawodowe sądu odwoławczego uzyskane w związku z rozpoznawaniem analogicznych spraw wskazuje, że osoby wykonujące przewóz towarów niebezpiecznych nie tylko pamiętały jakie towary to były, ale także w jaki sposób były przewożone (sposób ich opakowania) i zabezpieczone. Ponieważ ubezpieczony nie naprowadził żadnych innych dowodów na wykazanie wykonywania pracy we wskazanym w poz. 10 charakterze, to brak podstaw do uznania tego okresu zatrudnienia jako okresu pracy w szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych.

W tej sytuacji sąd pierwszej instancji słusznie uznał, że B. S. nie spełnił warunku do przyznania wnioskowanego świadczenia określonego w art. 4 pkt. 6 ustawy o emeryturach pomostowych.

Również zarzut nieprawidłowego ustalenia przez Sąd Okręgowy, że niemiarodajne dla ustaleń stanu faktycznego okazało się świadectwo pracy dotyczące okresu zatrudnienia od 2 maja 1977 r. do 7 września 2007 r. w zakresie w jakim stwierdzało okresy pracy w szczególnych warunkach i nieuwzględnienie, iż wszystkie pozycje wymienione w punkcie 8 świadectwa pracy z dnia 7 września 2007 r. odnoszą się do systematyki znajdującej się w zarządzeniu nr 7 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7 lipca 1987 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego wydane na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, a tym samym nieustalenie tego faktu, że opisywały one rzeczywiście świadczone prace w pełnym wymiarze czasu, okazał się nieuzasadniony.

Najpierw należy wyjaśnić, że zgodnie z utrwaloną od lat linią orzecniczą Sądu Najwyższego świadectwo pracy w szczególnych warunkach, podobnie jak samo świadectwo pracy, jest dokumentem prywatnym, wobec czego zarówno w postępowaniu przed organem rentowym, jak i w postępowaniu przed sądem można dążyć do ustalenia rzeczywistego stosunku pracy, nawet gdyby okazał się on sprzeczny z treścią świadectwa pracy (por. między innymi wyrok Sądu Najwyższego z dnia: 12 grudnia 2011 r., I UK 120/11, LEX nr 1109261; 9 kwietnia 2009 r., I UK 316/08, LEX 707858 czy 24 marca 2009 r., I PK 194/08, LEX 653420). Zatem treść świadectwa pracy nie przesądza o charakterze zatrudnienia dla potrzeb ustalenia wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Jednocześnie należy podkreślić, że Sąd Apelacyjny podziela utrwalone w orzecznictwie stanowisko, że tylko prace wykonywane na stanowiskach i w warunkach określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. dają podstawę do ubiegania się o emeryturę w wieku obniżonym na podstawie art. 32 ustawy emerytalnej, a więc także ustawy o emeryturach pomostowych (na podstawie jej art. 4). Natomiast kolejne akty prawne wydawane w oparciu o rozporządzenie (§ 1 ust. 2), a prowadzące faktycznie do rozszerzenia wykazu prac i stanowisk w warunkach szczególnych w poszczególnych zakładach pracy, nie stanowią uzupełnienia rozporządzenia i nie wywołują konsekwencji w nim określonych. Dlatego fakt, że pracodawca uznał warunki pracy ubezpieczonego za pracę w szczególnych warunkach w oparciu o zarządzenie Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego nr 7 z dnia 7 lipca 1987 r., wobec faktycznego nie wykonywania takiej pracy, nie prowadzi do uznania wniosku ubezpieczonego.

Prawidłowo zatem sąd pierwszej instancji ustalił i uwzględnił w rozważaniach, że B. S. wykonywał pracę w szczególnych warunkach w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w wymiarze 7 lat, 5 miesięcy i 4 dni, zamiast wymaganych 15 lat.

Na rozstrzygnięcie niniejszej sprawy nie ma wpływu twierdzenie apelującego, że tak duży i profesjonalny pracodawca jak Zakłady (...) S.A. w P. nie mógł umieszczać w wydawanych zaświadczeniach informacji nieopartych na prawdzie,

choćby z uwagi na grożące konsekwencje prawne, brak interesu faktycznego w podejmowaniu takich działań i skalę prowadzonej działalności. W konsekwencji, zdaniem apelującego, należy uznać wystawione świadectwo pracy za zgodne z prawdą i potwierdzające wykonywanie pracy przez ubezpieczonego w szczególnych warunkach przez cały wskazany w nim okres.

Natomiast niniejsza sprawa wskazuje, że świadectwo pracy wystawione przez pracodawcę dla ubezpieczonego nie oddaje rzeczywistego charakteru jego pracy. Na podstawie zeznań ubezpieczonego, a także świadków przesłuchanych w sprawie i dokumentacji pracowniczej nie można bowiem do okresu pracy w szczególnych warunkach na podstawie rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. zaliczyć ubezpieczonemu okresu pracy:

- od 14 maja 1977 r. do 31 sierpnia 1981 r., bowiem wówczas ubezpieczony wykonywał pracę kierowcy samochodów dostawczych (nysa, żuk) nie objęte wykazem stanowiącym załącznik do rozporządzenia,

- od 1 listopada 1987 r. do 31 lipca 1989 r., gdy ubezpieczony wykonywał prace robotnika transportowego oraz

- od 1 sierpnia 1989 r. do 30 września 1993 r., gdy ubezpieczony wykonywał prace operatora sprzętu przeładunkowego – sztaplarki,

ponieważ w czasie tych okresów ubezpieczony wykonywał prace na terenie całego zakładu, w tym także w porcie i w magazynach, ale nie w warunkach określonych w rozporządzeniu,

- od 1 października 1993 r. do 7 września 2007 r. – gdy ubezpieczony wykonywał pracę jako ślusarz w Wydziale (...) i w tym czasie między innymi wykonywał prace przy oczyszczaniu cystern, ich naprawie, a więc prace w szczególnych warunkach nie były wykonywane stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Jednocześnie sąd odwoławczy zaznacza, że Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał, iż z prawa przejścia na emeryturę w niższym wieku emerytalnym, przysługującego pracownikom zatrudnionym w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, mogą korzystać wyłącznie pracownicy, którzy byli rzeczywiście zatrudnieni stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szkodliwych warunkach pracy (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 15 grudnia 1997 r., II UKN 417/97, OSNP 1998/21/638; 21 listopada 2001 r., II UKN 598/00, OSNP 2003/17/419; 04 czerwca 2008 r., II UK 306/07, LEX nr 494129). Stanowisko to pozostaje aktualne w odniesieniu do emerytury pomostowej, która została wprowadzona w miejsce emerytury w wieku obniżonym z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

Spełnienie przez osobę ubiegającą się o emeryturę pomostową wszystkich ustawowych warunków do nabycia tego prawa (art. 4 lub art. 49 ustawy) nie może budzić wątpliwości. Świadczenie to, jak na wstępie rozważań zaznaczono, może przysługiwać tylko takiej osobie, która rzeczywiście wykonywała prace objęte ustawą o emeryturach pomostowych i w warunkach w niej ustalonych (stale i w pełnym wymiarze).

Mając na uwadze powyższe, sąd odwoławczy uznał, że zarówno zarzuty naruszenia prawa procesowego, jak i naruszenia prawa materialnego okazały się nieuzasadnione.

Dlatego uwzględniając dokonane w sprawie ustalenia i ocenę prawną Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c., apelację ubezpieczonego jako nieuzasadnioną oddalił w całości.

Beata Górńska Urszula Iwanowska Gabriela Horodnicka-Stelmaszczuk